

Ynglŷn ag ysgariad / diddymiad

Beth yw'r gwahaniaeth rhwng ysgariad a diddymiad?

Ffordd o derfynu priodas yw ysgariad. Ffordd o derfynu partneriaeth sifil rhwng cwpl o'r un rhyw yw diddymiad.

Sut mae cael ysgariad/diddymiad?

Trwy lenwi ffurflen gais a elwir yn ddeiseb ysgaru/diddymu/ymwahaniad (cyfreithiol), a'i hanfon i'r llys agosaf sy'n ymdrin â materion ysgariad/partneriaeth sifil.

Gallwch ddod o hyd i restr lawn o lysoedd, eu cyfleusterau a gwybodaeth ynghylch y math o waith y maent yn ei wneud, ar-lein yn courttribunalfinder.service.gov.uk.

Pryd alla'i gael ysgariad/diddymiad?

Ni allwch gychwyn cais am ysgariad/diddymiad os nad ydych wedi bod yn briod/mewn partneriaeth sifil am fwy na blwyddyn.

Oes rhaid i mi esbonio pam rwyf eisiau ysgariad/diddymiad?

Oes, rhaid i chi allu profi i'r llys fod gennych resymau (neu 'sail') dros ddweud bod y briodas/partneriaeth sifil ar ben. Yr ymadrodd y bydd y llys yn ei ddefnyddio yw bod y briodas/partneriaeth sifil wedi 'chwalu'n anadferadwy'.

Bydd y llys yn derbyn un neu fwy o'r 'ffeithiau' canlynol fel prawf:

- bod eich priod wedi godinebu, gydag unigolyn o wahanol ryw, a'ch bod yn ei chael yn annioddefol byw gydag ef neu gyda hi (ysgariad yn unig)
- bod eich priod/partner sifil wedi ymddwyn yn y fath fodd fel na ellir yn rhesymol ddisgwyl i chi fyw gydag ef neu gyda hi.
- bod eich priod/partner sifil wedi eich gadael o leiaf ddwy flynedd yn ôl

- eich bod chi a'ch priod/partner sifil wedi byw ar wahân am o leiaf ddwy flynedd a'i fod ef/bod hi yn cytuno i ysgariad/ddiddymiad, neu
- eich bod chi a'ch priod/partner sifil wedi byw ar wahân am o leiaf bum mlynedd.

Oes rhaid i mi fyw yn y wlad hon i gael ysgariad/diddymiad yma?

Rhaid i chi a'ch priod/partner sifil eich dau fod â'ch cartrefi parhaol (sef 'domisil') yng Nghymru neu Loegr pan gychwynnir y cais, neu

Rhaid i chi a'ch priod/partner sifil eich dau fod yn byw yng Nghymru neu Loegr pan gychwynnir y cais, neu

Rhaid i chi a'ch priod/partner sifil eich dau fod wedi bod â'ch cartref diwethaf yng Nghymru neu Loegr a rhaid bod un ohonoch yn dal i fyw yn un o'r ddwy wlad hon pan gychwynnir y cais, neu

Rhaid i'ch priod/partner sifil fod yn byw yng Nghymru neu Loegr pan gychwynnir y cais, neu

Rhaid i chi fod wedi byw yng Nghymru neu Loegr am o leiaf blwyddyn ar y diwrnod y cychwynnir y cais, neu

Rhaid i chi fod â'ch cartref parhaol yng Nghymru neu Loegr a bod wedi byw yn y naill neu'r llall o'r gwledydd hyn am o leiaf chwe mis ar y diwrnod y cychwynnir y cais.

Gallwch gael ysgariad/diddymiad yng Nghymru a Lloegr mewn amgylchiadau penodol eraill hefyd. Dylech gysylltu â chyfreithiwr, canolfan cyfraith neu ganolfan Cyngor ar Bopeth os oes arnoch angen help i benderfynu pa ddatganiad sy'n berthnasol i chi.

Fydd angen cyfreithiwr arna'i?

Yn ôl pob tebyg, na fydd. Ond fe'i cewch yn ddefnyddiol i gael peth cyngor cyfreithiol cyn cychwyn eich cais os:

- nad ydych yn gwybod a oes gennych sail i gael ysgariad/diddymiad
- nad yw eich priod/partner sifil yn debygol o gytuno i gael ysgariad/diddymiad
- nad ydych wedi cytuno ynghylch unrhyw gymorth ariannol i'r plant neu i chi'ch hun, neu ynghylch unrhyw eiddo.

Mae pob ffurflen a thaflen ar gael o swyddfa unrhyw lys teulu neu gallwch eu lawrlwytho o'n gwefan: hmctsformfinder.justice.gov.uk

Os bydd angen cymorth arnoch i lenwi'r ffurflenni, bydd Canolfan Cyngor ar Bopeth yn helpu.

Ni all staff y llys roi cyngor cyfreithiol nac ateb cwestiynau megis:

- Ddylwn i hawlio cymorth ariannol?
- Oes gen i resymau iawn dros gael ysgariad/diddymiad?
- Beth fydd yn digwydd i'r tŷ rwy'n berchen arno gyda fy mhriod/partner sifil?

Fydd rhaid i mi fynd i wrandawriad llys?

Os gallwch gytuno â'ch priod/partner sifil ynghylch trefniadau ariannol a threfniadau'n ymwneud ag eiddo, efallai na fydd rhaid i chi fynd i wrandawriad llys o gwbl.

Efallai y bydd rhaid i chi fynd i wrandawriad llys os byddwch yn gofyn i'r llys wneud gorchymyn am gymorth ariannol. Os na allwch gytuno â'ch priod/partner sifil ynghylch y trefniadau ar gyfer unrhyw blant, gallwch wneud cais i lys teulu am orchymyn dan Ddeddf Plant 1989. Mae'r daflen **CB7 – Canllaw i rieni wedi gwahanu: plant a'r llysoedd teulu** yn rhoi rhagor o wybodaeth.

Gallwch gael copi o swyddfa unrhyw lys teulu neu oddi ar ein gwefan: hmctsformfinder.justice.gov.uk.

Faint fydd yr ysgariad yn ei gostio?

Mae'n bosib y bydd rhaid i chi dalu ffi i'r llys. Am ragor o wybodaeth am ffioedd llys, gweler y llyfryn **EX50 - Ffioedd Llys Sifil a Llys Teulu**. Mae'r llyfryn hwn ar gael o swyddfa unrhyw lys teulu, neu oddi ar ein gwefan: hmctsformfinder.justice.gov.uk.

Sylwch: os gwnaethoch gais am eich ysgariad/diddymiad cyn 1 Gorffennaf 2013, bydd rhaid i chi dalu ffi ar wahân pan fyddwch yn gwneud cais i'r llys am ddyfarniad absoliwt/gorchymyn terfynol sy'n dangos eich bod wedi ysgaru, neu bod eich partneriaeth sifil wedi'i ddiddymu.

Dulliau talu

Mae llysoedd yn derbyn taliad gyda cherdyn debyd neu gerdyn credyd, arian parod, archeb bost neu siec, i'w gwneud yn daladwy i 'Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM.'

Os byddwch yn talu â siec a bod honno'n cael ei gwrthod, bydd y llys yn cymryd camau i adennill yr arian. Os na fyddwch yn talu ffi llys, bydd eich achos yn cael ei atal (gohiro) neu hyd yn oed ei ddileu. Os bydd eich achos yn cael ei ddileu bydd yn cael ei dynnu o'r llys yn barhaol a bydd rhaid i chi ailymgeisio.

Beth os na alla'i fforddio talu ffi llys?

Os na allwch fforddio talu ffi llys, efallai y byddwch yn gymwys i gael dileu'r ffi yn gyfan gwbl neu yn rhannol. Mae'r llyfryn **EX160A - Ffioedd Llys a Thribiwnlys - Oes rhaid i mi eu talu?** yn rhoi'r holl wybodaeth y byddwch ei hangen. Gallwch gael copi o swyddfa unrhyw lys teulu neu oddi ar ein gwefan: hmctsformfinder.justice.gov.uk.

Fydd angen copi o fy nhystysgrif briodas/partneriaeth sifil arna'i?

Bydd. Bydd rhaid i chi roi copi i'r llys pan fyddwch yn cychwyn eich cais. Bydd yn cael ei gadw ar ffeil y llys. Ni chaiff y copi fod yn llungopi.

Ble alla'i gael copi o fy nhystysgrif briodas/partneriaeth sifil os nad oes gen i un?

Os yng Nghymru neu Loegr y bu i chi briodi/ymrwymo i bartneriaeth sifil, gallwch gael copi gan:

- swyddfa'r Cofrestrydd Genedigaethau, Marwolaethau a Phriodasau ar gyfer y dosbarth lle y bu i chi briodi/ymrwymo i bartneriaeth sifil. Gallwch gael y cyfeiriad o'r llyfr ffôn. Bydd rhaid i chi dalu ffi, a byddant yn dweud wrthyf faint ydyw.

Gallwch gael copi hefyd gan:

Certificates Services Section
The General Register Office
PO Box 2
Southport
PR8 2JD

Ni allwch fynd i'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol. Gallwch wneud cais am dystysgrifau drwy ffonio 0300 123 1837 – mae'r llinellau ar agor o ddydd Llun i ddydd Gwener rhwng 8am ac 8pm, ac ar ddydd Sadwrn rhwng 9am a 4pm. Fel arall, gallwch bostio cais i'r cyfeiriad uchod neu wneud cais ar-lein yn www.gro.gov.uk/gro/content/certificates

Codir tâl am gopi o'ch tystysgrif. Bydd y swyddfa'n dweud wrthyf faint fydd hyn.

Bydd y swyddfa yr ewch iddi eisiau gwybod:

- dyddiad a lleoliad eich priodas/partneriaeth sifil
- eich enw llawn, ac
- enw llawn eich priod/partner sifil.

Os y gwnaethoch briodi/ymrwymo i bartneriaeth sifil dramor, bydd angen i chi gysylltu â'r awdurdodau yn y wlad berthnasol i gael copi o'r dystysgrif, ac efallai y bydd angen i chi gael cyfieithiad ardystiedig. Fodd bynnag, os oedd eich priodas yn briodas Conswl Prydeinig neu briodas Lluoedd Arfog dramor, bydd rhaid cael y dystysgrif gan Swyddfa Gofrestru Gyffredinol (yn y cyfeiriad uchod).

Os ydych yn meddwl y dylech wneud cais am ddirymiad neu ymwahaniad (cyfreithiol) yn hytrach nag ysgariad/diddymiad, gweler taflenni **D191 – Ynglŷn â Dirymiad a D192 – Ynglŷn â gorchmynion/dyfarniadau ymwahaniad (cyfreithiol)**.

Os byddwch yn penderfynu symud ymlaen a chychwyn cais, darllenwch daflen **D184 - Rydw i eisiau ysgariad/diddymiad – beth ddylwn i ei wneud?**

Os oes gennych blant dylech hefyd ddarllen taflen **CB7 – Canllaw i rieni wedi gwahanu: plant a'r llysoedd teulu**.